

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки
Кафедра обчислювальної техніки

Лабораторна робота №4
З дисципліни «Методи оптимізації та планування»
Проведення трьохфакторного експерименту
при використанні рівняння регресії з урахуванням ефекту взаємодії

ВИКОНАВ:
Студент II курсу ФІОТ
Групи ІО-93
Яблоновський А.О - 9330

ПЕРЕВІРИВ:
асистент
Регіда П.Г.

Київ 2020 р.

Мета:

Провести повний трьохфакторний експеримент. Знайти рівняння регресії адекватне об'єкту.

Варіант завдання:

327	-25	-5	-15	35	-5	60
-----	-----	----	-----	----	----	----

Лістинг програми:

```
import random, math
import numpy as np
from scipy.stats import f, t
from functools import partial

print("""Лабораторна робота 4 з МОПЕ
Варіант: 327
Виконав: Яблоновський А.О
Перевірив: Регіда П.Г """)

m = 3
N = 8
x1min, x2min, x3min = -25, -15, -5
x1max, x2max, x3max = -5, 35, 60

X_max = [x1max, x2max, x3max]
X_min = [x1min, x2min, x3min]

x_av_min = (x1min + x2min + x3min) / 3
x_av_max = (x1max + x2max + x3max) / 3
Y_max = int(round(200 + x_av_max, 0))
Y_min = int(round(200 + x_av_min, 0))
X0 = 1

X_matr = [[-1, -1, -1], [-1, -1, 1], [-1, 1, -1],
           [-1, 1, 1], [1, -1, -1], [1, -1, 1], [1, 1, -1], [1,
           1, 1]]

x_for_beta = [[1, -1, -1, -1], [1, -1, -1, 1], [1,
           -1, 1, -1], [1, -1, 1, 1],
           [1, 1, -1, -1], [1, 1, -1, 1], [1, 1, 1,
           -1], [1, 1, 1, 1]]
```

```

x_12_13_23 = [[1, 1, 1], [1, -1, -1], [-1, 1, -1],
[-1, -1, 1], [-1, -1, 1], [-1, 1, -1], [1, -1, -1],
[1, 1, 1]]

x_123 = [-1, 1, 1, -1, 1, -1, -1, 1]

X_matr_natur = [[10, -70, 60], [10, -70, 70], [10,
-10, 60], [10, -10, 70],
[60, -70, 60], [60, -70, 70], [60,
-10, 60], [60, -10, 70]]

x_12_13_23_natur = [[X_matr_natur[j][0] *
X_matr_natur[j][1], X_matr_natur[j][0] *
X_matr_natur[j][2],
X_matr_natur[j][1] *
X_matr_natur[j][2]] for j in range(N)]

x_123_natur = [X_matr_natur[j][0] *
X_matr_natur[j][1] * X_matr_natur[j][2] for j in
range(N)]

flag = False
while not flag:
    Y_matr = [[random.randint(Y_min, Y_max) for i in
range(m)] for j in range(N)]

    Y_average = [sum(j) / m for j in Y_matr]

    results_nat = [
        sum(Y_average),
        sum([Y_average[j] * X_matr_natur[j][0] for j
in range(N)]),
        sum([Y_average[j] * X_matr_natur[j][1] for j
in range(N)]),
        sum([Y_average[j] * X_matr_natur[j][2] for j
in range(N)]),
        sum([Y_average[j] * x_12_13_23_natur[j][0] for
j in range(N)]),
        sum([Y_average[j] * x_12_13_23_natur[j][1] for
j in range(N)]),
        sum([Y_average[j] * x_12_13_23_natur[j][2] for
j in range(N)]),
        sum([Y_average[j] * x_123_natur[j] for j in
range(N)])],

```

```

]

mj0 = [N,
        sum([X_matr_natur[j][0] for j in
range(N)]),
        sum([X_matr_natur[j][1] for j in
range(N)]),
        sum([X_matr_natur[j][2] for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][0] for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][1] for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][2] for j in
range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),
        ]
mj1 = [sum([X_matr_natur[j][0] for j in
range(N)]),
        sum([X_matr_natur[j][0] ** 2 for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][0] for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][1] for j in
range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
X_matr_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
X_matr_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][2] for j in range(N)]),
        ]
mj2 = [sum([X_matr_natur[j][1] for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][0] for j in
range(N)]),
        sum([X_matr_natur[j][1] ** 2 for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][2] for j in
range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
X_matr_natur[j][0] for j in range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),

```

```

        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
X_matr_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][1] for j in range(N)]),
    ]
    mj3 = [sum([X_matr_natur[j][2] for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][1] for j in
range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][2] for j in
range(N)]),
        sum([X_matr_natur[j][2] ** 2 for j in
range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
X_matr_natur[j][0] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
X_matr_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][0] for j in range(N)]),
    ]
    mj4 = [sum([x_12_13_23_natur[j][0] for j in
range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
X_matr_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
X_matr_natur[j][0] for j in range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][0] ** 2 for j in
range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(x_12_13_23_natur[j][0] ** 2) *
X_matr_natur[j][2] for j in range(N)]),
    ]
    mj5 = [sum([x_12_13_23_natur[j][1] for j in
range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
X_matr_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
X_matr_natur[j][0] for j in range(N)]),

```

```

        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([x_12_13_23_natur[j][1] ** 2 for j in
range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][0] for j in range(N)]),
        sum([(x_12_13_23_natur[j][1] ** 2) *
X_matr_natur[j][1] for j in range(N)]),
    ]
    mj6 = [sum([x_12_13_23_natur[j][2] for j in
range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
X_matr_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
X_matr_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][0] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
X_matr_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(x_12_13_23_natur[j][2] ** 2) *
X_matr_natur[j][0] for j in range(N)]),
    ]
    mj7 = [sum([x_123_natur[j] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][0] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][1] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(X_matr_natur[j][2] ** 2) *
x_12_13_23_natur[j][0] for j in range(N)]),
        sum([(x_12_13_23_natur[j][0] ** 2) *
X_matr_natur[j][2] for j in range(N)]),
        sum([(x_12_13_23_natur[j][1] ** 2) *
X_matr_natur[j][1] for j in range(N)]),
        sum([(x_12_13_23_natur[j][2] ** 2) *
X_matr_natur[j][0] for j in range(N)]),
        sum([x_123_natur[j] ** 2 for j in
range(N)])
    ]

```

```

B_nat1 = np.linalg.solve([mj0, mj1, mj2, mj3, mj4,
mj5, mj6, mj7], results_nat) # list of B's

```

```

B_nat = list(B_nat1)

B_norm = [
    sum(Y_average) / N,
    sum([Y_average[j] * X_matr[j][0] for j in
range(N)]) / N,
    sum([Y_average[j] * X_matr[j][1] for j in
range(N)]) / N,
    sum([Y_average[j] * X_matr[j][2] for j in
range(N)]) / N,
    sum([Y_average[j] * x_12_13_23[j][0] for j in
range(N)]) / N,
    sum([Y_average[j] * x_12_13_23[j][1] for j in
range(N)]) / N,
    sum([Y_average[j] * x_12_13_23[j][2] for j in
range(N)]) / N,
    sum([Y_average[j] * x_123[j] for j in
range(N)]) / N,
]

print("Матриця планування експерименту:")
print("N      " + "x1  " + "x2  " + "x3      " + "Y1" +
" " * 8 + "Y2" + " " * 8 + "Y3")
for i in range(N):
    print("{0:=d} {1:=4d} {2:=3d} {3:=3d}
{4:=9.5f} {5:=9.5f} {6:=9.5f}".format(i + 1,
X_matr[i][0],
X_matr[i][1],
X_matr[i][2],
Y_matr[i][0],
Y_matr[i][1],
Y_matr[i][2]))
    print('###' * 40, '\n')

def criterion_of_Student(value, criterion, check):
    if check < criterion:
        return 0

```

```

else:
    return value

y1_nat = B_nat[0] + B_nat[1] * X_matr_natur[0][0]
+ B_nat[2] * X_matr_natur[0][1] + B_nat[3] *
X_matr_natur[0][2] + \
    B_nat[4] * x_12_13_23_natur[0][0] +
B_nat[5] * x_12_13_23_natur[0][1] + B_nat[6] *
x_12_13_23_natur[0][2] + \
    B_nat[7] * x_123_natur[0]
y1_norm = B_norm[0] + B_norm[1] * X_matr[0][0] +
B_norm[2] * X_matr[0][1] + B_norm[3] * X_matr[0][2] +
B_norm[4] * \
    x_12_13_23[0][0] + B_norm[5] *
x_12_13_23[0][1] + B_norm[6] * x_12_13_23[0][2] +
B_norm[7] * x_123[0]

dx = [(X_max[i] - X_min[i]) / 2) for i in
range(3)]
A = [sum(Y_average) / len(Y_average), B_nat[0] *
dx[0], B_nat[1] * dx[1], B_nat[2] * dx[2]]

S_kv = [(sum([(Y_matr[i][j] - Y_average[i]) ** 2)
for j in range(m)]) / m) for i in range(N)]

Gp = max(S_kv) / sum(S_kv)

f1 = m - 1
f2 = N
p = .95
q = 1 - p
# for N=8
Gt_dict = {2: 5157, 3: 4377, 4: 3910, 5: 3595, 6:
3362, 7: 3185, 8: 3043, 9: 2926, 10: 2829, 16: 2462}

def kohren(f1=f1, f2=f2, q=0.05):
    q1 = q / f1
    fisher_value = f.ppf(q=1 - q1, dfn=f2, dfd=(f1
- 1) * f2)
    return fisher_value / (fisher_value + f1 - 1)

```



```

Gt = kohren()

if Gp < Gt:
    print('Дисперсії однорідні')

    flag = False
else:
    print('Дисперсії неоднорідні')
    m += 1
S_average = sum(S_kv) / N

S2_beta_s = S_average / (N * m)

S_beta_s = S2_beta_s ** .5

beta = [(sum([x_for_beta[j][i] * Y_average[j] for
j in range(N)]) / N) for i in range(4)]
ts = [(math.fabs(beta[i]) / S_beta_s) for i in
range(4)]
tabl_Stud = [
    12.71,
    4.303,
    3.182,
    2.776,
    2.571,
    2.447,
    2.365,
    2.306,
    2.262,
    2.228,
    2.201,
    2.179
]
f3 = f1 * f2

student = partial(t.ppf, q=1 - 0.025)
criterion_of_St = student(df=f3)

result_2 = [criterion_of_Student(B_nat[0],
criterion_of_St, ts[0]) +
             criterion_of_Student(B_nat[1],
criterion_of_St, ts[1]) * X_matr_natur[i][0] +
             criterion_of_Student(B_nat[2],
criterion_of_St, ts[2]) * X_matr_natur[i][1] +

```

```

        criterion_of_Student(B_nat[3],
criterion_of_St, ts[3]) * X_matr_natur[i][2] for i in
range(N)]

```

```

znach_koef = []
for i in ts:
    if i > criterion_of_St:
        znach_koef.append(i)
    else:
        pass

```

```

d = len(znach_koef)
f4 = N - d
f3 = (m - 1) * N

```

```

deviation_of_adequacy = (m / (N - d)) *
sum([(result_2[i] - Y_average[i]) ** 2 for i in
range(N)])

```

```

Fp = deviation_of_adequacy / S2_beta_s

```

```

fisher = partial(f.ppf, q=1 - 0.05)
Ft = fisher(dfn=f4, dfd=f3)

```

```

print("Значення після критерія Стюдента:")
print("Y1 = {0:.3f};    Y2 = {1:.3f};    Y3 =
{2:.3f};    Y4 = {3:.3f}.".format(result_2[0],

```

```

result_2[1],

```

```

result_2[2],

```

```

result_2[3]))
print("Y1a = {0:.3f};    Y2a = {1:.3f};    Y3a =
{2:.3f};    Y4a = {3:.3f}.".format(Y_average[0],

```

```

Y_average[1],

```

```

Y_average[2],

```

```

Y_average[3]))

```

```

if Fp > Ft:

```

```

        print('Fp = {} > Ft = {}'.format(round(Fp, 3),
Ft))
        print('Рівняння регресії неадекватно оригіналу
при рівні значимості {}'.format(round(q, 2)))
    else:
        print('Fp = {} < Ft = {}'.format(round(Fp, 3),
Ft))
        print('Рівняння регресії адекватно оригіналу
при рівні значимості {}'.format(round(q, 2)))
        flag = True

```

Результат виконання роботи:

Дисперсії однорідні

Значення після критерія Стюдента:

Y1 = 259.098; Y2 = 259.098; Y3 = 259.098; Y4 = 259.098.

Y1a = 209.000; Y2a = 204.333; Y3a = 216.000; Y4a = 210.667.

Fp = 2280.541 > Ft = 2.6571966002210865

Рівняння регресії неадекватно оригіналу при рівні значимості 0.05

Матриця планування експерименту:

N	x1	x2	x3	Y1	Y2	Y3
1 -	1 -	1 -	1	199.00000	204.00000	220.00000
2 -	1 -	1	1	193.00000	229.00000	206.00000
3 -	1	1 -	1	212.00000	197.00000	218.00000
4 -	1	1	1	191.00000	220.00000	208.00000
5	1 -	1 -	1	216.00000	219.00000	191.00000
6	1 -	1	1	218.00000	194.00000	218.00000
7	1	1 -	1	216.00000	186.00000	230.00000
8	1	1	1	190.00000	213.00000	212.00000

#####

Дисперсії однорідні

Значення після критерія Стюдента:

Y1 = 208.588; Y2 = 208.588; Y3 = 208.588; Y4 = 208.588.

Y1a = 207.667; Y2a = 209.333; Y3a = 209.000; Y4a = 206.333.

Fp = 1.693 < Ft = 2.6571966002210865

Рівняння регресії адекватно оригіналу при рівні значимості 0.05

Висновок:

В даній лабораторній роботі я провів повний трьохфакторний експеримент з трьома статистичними. Робота - виконана, мета - досягнута.